

АЛЕКСАНДАР ПОПОВИЋ

НОЋНА ФРАЈЛА

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ НИШ

ПЕТАК, 2. ЈУН

ALEKSANDAR POPOVIĆ

NIGHT – SCENTED STOCK

NATIONAL THEATER NIŠ

FRIDAY, 2ND JUNE

Режија, адаптација и идејно решење сценографије:
БРАНИСЛАВ МИЋУНОВИЋ
Драматург: ДЕЈАН ПЕТКОВИЋ
Костимографкиња: ТАТЈАНА РАДИШИЋ
Композиторка: ИРЕНА ПОПОВИЋ ДРАГОВИЋ
Музички сарадник: БАТА ЗЛАТКОВИЋ
Кореографкиња: ДАНИЦА НИЧИЋ
Асистенткиња редитеља: ЈОВАНА КРСТИЋ
Асистенткиња сценографкиње: КАТАРИНА ПАВЛОВИЋ
Лекторка: НАТАША ИЛИЋ
Дизајн тона и видео радови: СЛОБОДАН ИЛИЋ
Дизајн светла: ДЕЈАН ЦВЕТКОВИЋ, МАРКО ЂОРЂЕВИЋ

Direction, adaptation, and conceptual solution of
scenography: BRANISLAV MIĆUNOVIĆ
Dramaturge: DEJAN PETKOVIĆ
Costume designer: TATJANA RADIŠIĆ
Composer: IRENA POPOVIĆ DRAGOVIĆ
Music associate: BATA ZLATKOVIĆ
Choreographer: DANICA NIČIĆ
Assistant director: JOVANA KRSTIĆ
Assistant stage designer: KATARINA PAVLOVIĆ
Editor: NATAŠA ILIĆ
Sound design and video works: SLOBODAN ILIĆ
Lighting design: DEJAN CVETKOVIĆ and MARKO ĐORĐEVIĆ

Улоге

Славољуб, мучени: АЛЕКСАНДАР МИХАИЛОВИЋ
Драгиња, његова: ЈАСМИНКА ХОЏИЋ
Алекса, њихов: МИЛОШ ЦВЕТКОВИЋ
Ноћна фрајла, свачија: САЊА КРСТОВИЋ
Пан Крсман, ма чији: АЛЕКСАНДАР МАРИНКОВИЋ
Мрата, ничији: МАРЈАН ТОДОРОВИЋ
Барбара, сиротица: МАЈА ВУКОЈЕВИЋ ЦВЕТКОВИЋ
Аспида, сиротица: ЈОВАНА КРСТИЋ
Цвета, сиротица: НАЂА НЕДОВИЋ ТЕКИНДЕР
Марела, сиротица: МАЈА ДЕЈАНОВИЋ
Аница, сиротица: НАТАЛИЈА ЈОВИЋ
Катица, сиротица: ЈОВАНА ГОЛУБОВИЋ
Стојана, сиротица: ВЕСНА СТАНКОВИЋ
Дафина, сиротица: ИВАНА НЕДОВИЋ
Наста, сиротица: ДРАГАНА ЈОВАНОВИЋ
Златица, сиротица: БРАТИСЛАВА МИЛИЋ

Cast

Slavoljub, tortured: ALEKSANDAR MIHAILOVIĆ
Draginja, his: JASMINKA HODŽIĆ
Aleksa, theirs: MILOŠ CVETKOVIĆ
Night-Scented Stock, everyone's: SANJA KRSTOVIĆ
Pan Krsman, whose ever: ALEKSANDAR MARINKOVIĆ
Mrata, nobody's: MARJAN TODOROVIĆ
Barbara, orphan: MAJA VUKOJEVIĆ CVETKOVIĆ
Aspida, orphan: JOVANA KRSTIĆ
Cveta, orphan: NAĐA NEDOVIĆ TEKINDER
Marela, orphan: MAJA DEJANOVIĆ
Anica, orphan: NATALIJA JOVIĆ
Katica, orphan: JOVANA GOLUBOVIĆ
Stojana, orphan: VESNA STANKOVIĆ
Dafina, orphan: IVANA NEDOVIĆ
Nasta, orphan: DRAGANA JOVANOVIĆ
Zlatica, orphan: BRATISLAVA MILIĆ

Представа траје 1 сат и 20 минута

The play is one hour and twenty minutes long

ПИСАЦ

АЛЕКСАНДАР ПОПОВИЋ
(УБ, СРБИЈА, 22. XI 1929 –
БЕОГРАД, 9. X 1996)

По мушкој линији потиче из старе српске породице свештеника и војника. Завршио је Трећу мушку гимназију – тада су га привукле комунистичке и левичарске идеје. Као матурант је, 1948. за време Информбироа, одведен у затвор на Голом отоку, где је провео пет година. О том периоду свог живота нерадо је говорио, али га је уткао у своја књижевна дела. По повратку из затвора радио је најразличитије послове: молерске, асфалтерске, зидарске, цинкографске, стаклорезачке и друге и био под будним оком тадашњег режима. Књижевном раду почео је да се окреће у тридесетим годинама захваљујући породици и пријатељима, међу којима је истакао Душка Радовића, Бранка Ђопића и Ота Бихаљија Мерица. Наиме, почетком 1950. прихватио је позив Душка Радовића и Радио Београда да пише радио-драме за децу. Прво дело, криминалистички роман *Убиство у шроуилу*, објавио је 1959. До краја живота радио је као слободан уметник. Највише је писао комедије и сатире, али се успешно бавио и осталим жанровима, тако да је иза њега остао богат опус драма за децу, сценарија за телевизијске драме и серије. Представе по његовим драмским текстовима постављала су скоро сва наша позоришта. Написао је преко педесет позоришних комада.

Његово драмско стваралаштво оставило је неизбрисив траг не само у историји српске књижевности већ најпре у историји српског позоришта јер суштина његове уметности управо је у сценској игри. Његов књижевни рад вишеструко је награђен: Ванредна Стеријина награда за драме *Сабља димискија* и *Крмећи кас* 1965, Стеријина награда за *Развојни џуџ Боре шнајдера* 1967, Стеријина награда за заслуге 1989, Награда Вечерњих новости за текст *Мрешћење шарана* на Данима комедије у Јагодини 1985, награда за драму *Мрешћење шарана* на Сусретима позоришта БИХ 1989, Стеријина награда за дело *Кус џеџић* 1990, Стеријина награда за

Белу кафу 1991, Награда „Вечерњих новости“ на Данима комедије у Јагодини за драме *Кус џеџић* и *Бела кафа* 1991, Статуета „Јоаким Вујић“ за изузетан допринос позоришном животу у Србији 1991, Награда Најбоља послератна драма по анкети „Вечерњих новости“ и РТС – ТВ-Београда за *Развојни џуџ Боре шнајдера* 1993, Награда за драму *Мршва џачка* на Сусретима „Јоаким Вујић“ 1993, Стеријина награда за драму *Тамна је ноћ* 1994, Награда на Земун-фесту за драму *Тамна је ноћ* 1994, Награда Вечерњих новости на Данима комедије за драму *Развојни џуџ Боре шнајдера*.

Енциклопедија СМП-а

ДРАМАТУРШКИ ОБРАЗАЦ НОЋНЕ ФРАЈЛЕ

И након готово шест деценија од првог појављивања на домаћим сценама, позоришно-драмски рукопис Александра Поповића означава језгровиту сублимацију оштрих, рекло би се епохалних противуречности представљених низовима дубоких друштвених и индивидуалних конфликта. Настала у зрелој фази ауторовог драмског ангажмана, Ноћна фрајла представља један од најрефлексивнијих комада Александра Поповића, који путем заводљиве оркестрације драмског, епског, лирског и филозофског дискурса, сценску игру опредељује у правцу својеврсног хепенинга.

Ова драмска дистопија, лишена било каквог конкретног или препознатљивог историјског контекста, представља завршни чин једне трагикомичне повести у којој се рођена браћа, али и различите генерације унутар једне породице, нађу на оштро супротстављеним странама, продубљујући сваки могући антагонизам. У заједницу, захваћену моралном ерозијом, ступа свет жена као животворни принцип и залог разборитости, решен да у хаосу посувраћених вредности коначно успостави ред и другачије односе. Наглашавајући принцип реверзибилности, овај сценски конструкт, лишен бројних дијегетичких замки – тако својствених Поповићевом књижевнодрамском поступку – јасно и нескривено опредељује простор игре ка простору гледаоца, истичући комплементарност, али и реверзибилност света публике и света Поповићевих драмских ликова. На низове екскурса, у форми бројних сентенци, лапидарних мудрости, али и сонорних напева, наслања се претећа перспекција у односу на свет гледаоца.

Упорно тематизовање публике и екстензија драмског простора у свим правцима, наглашава симболичку блискост света публике са светом Ноћне фрајле, због чега се ликови у комаду често, имплицитно као и директно, обрађају гледаоцу као свом активном саговорнику, ако не и саучеснику. Поповићеве *dramatis personae* у овом комаду проговарају и са оног света, не би ли својим мрачним искуством спречиле даље пропадање овог нашег – садашњег и овдашњег.

Нема сумње да је Поповић овим комадом наговестио шире друштвене и моралне девастације које ће уследити недуго након његове праизведбе (1990) и потрајати све до данас, када ово дело наново опомиње и упозорава. Драматуршки поступак у раду на представи имао је задатак да Поповићев проседе демонстриран у Ноћној фрајли доведе до знаковне очигледности и језгровитије дијалогске форме, а да интертекстуалним интервенцијама назначи шире мотивске, тематске и поетичке просторе унутар драмског корпуса једног од наших најпроминентнијих позоришних аутора XX века.

Др Дејан Петковић

РЕДИТЕЉ

Ноћна фрајла спада у комаде полифоне структуре и веома је сложене композиције, али и велико задовољство за сваког редитеља који Поповићев позоришни дискурс доживљава као истинску провокацију.

Пошавши од премисе да је самобитност Поповићевог текста неупитна, а да је његова знаковитост дубока и веома актуелна у тренутку када ова представа настаје, није постојала дилема да ће се редитељски поступак кретати ка откривању дубоких значењских слојева Поповићевог драмског дела, а да њихова сценска сведеност буде основа кретања кроз његов драмски лавиринт. Сасвим парадоксално – што је и једна од темељних карактеристика Поповићеве театарске естетике – богатство и пуноћа текста диктирали су образац привидно „сиромашног позоришта“, стављајући пред редитеља наоко једноставан задатак:

ослободити радњу стега и сувишних читавања, оголити богатство Поповићевог театра, лишити га заводљивих копрена, учинити га јасним, пријемчивим, директним и саобразним времену у којем живимо.

Будући да у овој инсценизији између дела Александра Поповића и гледаоца не посредује компликовани позоришни инструментариј – сценографија, кулиса, реквизит – већ само светло и глумац у костиму и бесконачном простору игре, онда се ни интерпретација дијалога није смела кретати у правцу било какве илустративности или психологизирања. Утолико ћемо бити задовољнији нашим односом према величини и значају Поповићевог дела уколико ће оно својом сценском објективизацијом представљати јасну спону између генија писца и позоришног сензибилитета нашег гледаоца.

Проф. Бранислав Мићуновић

Позоришни је редитељ и дугогодишњи професор глуме на Факултету драмских уметности у Београду и на Факултету драмских уметности на Цетињу.

Члан је више академија наука и уметности и почасни доктор неколико универзитета.

Мићуновић је углавном режирао дела савремених аутора: Александра Поповића, Велимира Лукића, Љубомира Симовића, Вељка Радовића, Јордана Плевнеша, Горана Стефановског, Ива Брешана, Гордана Мићића, Борислава Пекића, Мирка Ковача... али и светских класика – Његоша, Ибзена, Чехова – у Црногорском народном позоришту у Подгорици, у Југословенском драмском позоришту и Београдском драмском позоришту у Београду; Српском Народном позоришту у Новом Саду, Хрватском народном казалишту у Ријеци, Народном позоришту у Тузли, Народном позоришту у Нишу, Звездара театру у Београду, на фестивалу Барски летопис, Студентском културном центру у Београду.

Његове представе уврштене су у селекције југословенских и међународних фестивала – Фестивал МЕСС, Сарајево; Екс Понто, Љубљана; Стеријино позорје, Нови Сад; Фестивал фестивала, Земун; Сусрети „Јоаким Вујић“; Дани комедије, Јагодина; Град театар Будва; Охридско лето; Фестивал без превода, Ужице; Гавелине вечери, Загреб; Сарајевска зима; Фестивал малих сцена, Струмица; Барски летопис; Фестивал *Iberoamericano del Teatro*, Богота; *International Istanbul Theater Festival*; *International Festival Balkan Theater Space*, Санкт Петербург.

Године 1997. изабран је за директора обновљеног Црногорског народног позоришта. Његовом режијом Његошевог Горског вијенца, 25. маја исте године, отворена је нова зграда Црногорског народног позоришта.

Награђен је најзначајнијим професионалним и друштвеним признањима: Стеријина награда за режију; Гран-при за режију на Фестивалу фестивала; Награда за режију „Јоаким Вујић“ (1983, 1993); Награда за режију „Јован Путник“; Велика награда Црногорског народног позоришта; Награда за режију на Фестивалу балканског културног простора „Театар на раскршћу“; Награда „Вељко Мандић“ за допринос позоришној култури у Црној Гори; Награде Међународне академије Михај Еминеску за област позоришног стваралаштва; Орден Данице хрватске са ликом Марка Марулића, за посебна достигнућа у култури. Добитник је и највишег националног признања Црне Горе – Тринаестојулске награде.

Бранислав Мићуновић биран је за министра културе Црне Горе у три мандата: 2008, 2010. и 2012. Од 2014. до 2019. био је опуномоћени и изванредни амбасадор Црне Горе у Републици Србији.

КРИТИКА

Чак и када су драме Александра Поповића ослобођене најдиректнијег реферисања и отворених алузија на својевремено актуелне друштвене теме, још увек нас изненађује њихова свевременост и актуелност. Управо је то случај и с једним од Поповићевих најзагонетнијих комада, с Ноћном фрајлом, ретко постављеном на сценама. Но, нишка представа само се делимично ослања на једну од пресудних карактеристика Поповићевог литерарног проседеа, на пишчеву употребу језика. Нема сумње да ћемо у језику пишчевих драмских јунака – ма колико тај језик био онеобичен – увек препознати властити менталитет и наше нарави, па ће зато кроз њих проговорити и овдашња историја и дебели слојеви нагомиланих националних комплекса, страхова и фрустрација.

Но, редитељ Бранислав Мићуновић и драматург Дејан Петковић, управо у необичности и жанровској неодређености Ноћне фрајле, у њеним чудним ликовима за које нисмо увек сигурни кога и шта презентују, проналазе основу за сценску причу о садашњем тренутку света, али и о нашој судбини у лудилу све помереније стварности.

(...) Мићуновићева режија заснива се на театрализацији која – сведеношћу на плану сценографије и костима – истовремено сугерише и апокалиптични распад спољашњег и унутрашњег света драмских јунака, и њихово левитирање између живота и смрти. Мићуновић пажљиво, на рушевинама једног света, усредсређен на глумачку игру, од гласова и тела, од музике и звукова као подстицаја, гради слику разореног универзума. На тој ћемо слици препознати дезоријентисаност актера, али и њихову очајничку потребу да остану део историје.

Код Мићуновића препознајемо макбетовску атмосферу; он реферише на хамлетовске дилеме једног од актера; на сцену изводи шекспировске суђаје које дефинишу и коментаришу карактер наших живота, али сугерише и бекетовску апсурдност оних који су осуђени на трајање у свету који подједнако припада и живима и мртвима.

(...) Истина је да Ирена Поповић Драговић много компонује за позориште, али она ни у нишкој представи не дозвољава да њена композиторска особеност измакне потребама и намерама ре-

жије. Напротив, упркос јасно препознатљивом карактеру, њена музика је подређена сценским дешавањима и доприноси драматургији представе.

(...) Игра нишког ансамбла, и старијих и млађих чланова, указује на преданост редитељевог рада с глумцима, али и на спремност глумица и глумаца да се и убудуће упуштају у разноврсна театарска истраживања.

Александар Милосављевић (2. програм Радио Београда)

У лавиринту Поповићевих петљи

Комад Ноћна фрајла Александра Поповића, први пут изведен 1990. године, није највештије написан, што је и тадашња критика у првом плану истицала, одређујући га као „анархичну сценску игарију“ и „хаотичну несређеност“ (Феликс Пашић), односно као „текст о чему год хоћете и ничему, истовремено“ (Владан Радосављевић). У шуми драмских токова и неконтролисаног бујици речи, карактеристичних за Поповићев стил, назире се опште теме неразумевања између оца и сина, властољубља и пожуде, малограђанства и празноверја, губитка идентитета и, највише, гласног протеста против опште друштвене трулежи. У тим набујалим рекама речи повремено и неоспорно има подстицајних мисли, луцидних доскочица и поетске изражајности, али њихова снага у целини нема јачу продорност, јер се смисао са тешкоћом пробија кроз закрчену шуму знакова.

Имајући у виду ову особену изазовност текста, редитељ Бранислав Мићуновић је на сцени Народног позоришта у Нишу уобличио представу која успева да одржи пажњу гледалаца. Пронађен је донекле делотворан сценски израз, изван значења речи, у огољеној стилизацији; тежиште је умерено на музичко-плесну игру, на елементарну снагу песме и покрета. Посвећеност глумаца и њихова енергетска ефикасност, успели су у одређеној мери да попуне значењске празнине полазног текста.

(...) Ова Ноћна фрајла може се посматрати као пример редитељског и извођачког сналажења у небраном грођу, трагања које открива сценску снагу музике, покрета и визуелне симболике, моћ која постоји независно од изговорених речи.

Ана Тасић (Полиџика, 22. јануар 2023)

Архетипска дисоцијација стварности

(...) Ноћну фрајлу тешко је наћи и у штампаном издању, а камоли на позоришним сценама. Захваљујући књижевном научно-истраживачком раду Дејана Петковића, који је на крају био и драматург представе, Ноћна фрајла је сада на репертоару Народног позоришта у Нишу у режији Бранислава Мићуновића. Написана као „покладно сценско знамење у три хвата“ које „кад се снови тад се збива“, у позном делу Поповићевог стваралаштва које је обележило и разочарање због прилика деведесетих, Ноћна фрајла би се на први поглед могла окарактерисати као потпуно атипична Поповићева драма. У њој нема јасног контекста, мотивације ликова, односи су „неправилни“, разломљени унутар себе и између свих... Драмска радња, ако и постоји, растркана је на низ разбијених елемената који се тичу живота једне породице, њеног распада, распада њеног имања и – гле чуда – подземног живота, односно сила које управљају смртницима изнад, рецимо, пакла, у који ће свакако сви пропасти, јер неба и оног ко њиме влада нема, сем онако, као у клетви „Видећеш ти свога бога!“, иза које ђаво вреба.

(...) Сама одлука да се баш овај текст, Ноћа фрајла, а не неки од наведених и познатијих драмских текстова постави на сцену нишког позоришта, може бити тумачена као коментар данашњег времена, у којем нема великих идеологија, па ни малог човека који се против њих бори или им се покорава (а најчешће и једно и друго кад се консултују не само друге драме Аце Поповића него и свепрожимајућа стварност око нас). Времена у којем изгледа као да делује само колективна сила која се са свима поиграва и обезвређује сваки покушај да се заузме исправан став. Оковани

смо фолклорним елементима, бајалицама и бесмислицама, које поновљене безброј пута заврте мозак да се не зна тачно где, нити куда. Отуд, лику Ноћне фрајле у представи као да не треба ни моћ говора да би деловала. Довољна је само њена појава коју призива Хор Сиротица, док својим сонговима васцелом радњом управља и одређује ко је ко и ко је какав. А таква му онда буде и судбина, све са публиком и онима ван позоришта, што се Поповић језиком својих ликова који нам се директно обраћају и трудио да дочара – да се Ноћна фрајла не догађа у позоришту, него увек и свуда, где год је мрака и његових цветова.

Другим речима, Ноћна фрајла Аце Поповића, у режији Бранислава Мићуновића, нишког Народног позоришта, испоставља зауман садржај који је естетизован у тој мери да се чини као непојмљив нама обичним смртницима. А у ствари, мелодија овог дела, његова утемељеност у језику и правилним и неправилним ритмовима изрека, народних мотива, максима и пословица, наставља да одзвања дуго после представе, суочавајући нас са оним што је у нама, што је испод површине свакодневног говора и делања, с реком којом ће нас превести жедне уколико не освестимо шта се дешава.

(...) Представа у Нишу суптилно и на ритуализован естетски начин нас уводи, тачније заводи да јој се препустимо и препознамо у себи жељу. Она нас и музички и ликовно еротски опчињава и тера да изгубимо појам о реалности. Композиторка Ирена Поповић Драговић зналачаки компоује ритмичне и репетитивне матрице које подсећају на дечје песмице, у редитељско-кореографској стилизацији игре Хора Сиротица атрактивно изведене да од дечје наивних постану еротски сензуалне. Сведена боја костима Татјане Радишић – црна – и њихова форма: проста мушка сукна, џемпери и одела, хаљеници на бретеле налик спаваћицама, које и током игре откривају белину коже на раменима, рукама и ногама, откривају и вечну форму маскулине и феминине енергије. Животности црно-белог пара. Користећи простор у оркестарској рупи на нишкој позорници, узимајући први ред и у публици, сценографија редитеља Бранислава Мићуновића има више планова. Направљена тако да сцена буде празна, очишћена, отворена у дубину с низом светлосних портала и засенчених делова кроз које мизансцен добија ефекат камере опскура, димензију кретања у дубину, кроз тунел,

поступак је који представу додатно визуелно оплемењује и профилише у стилу њене костимографије елегантно сведених вечерњих одела на забави усред ничега, где нема ни стола ни кревета. (...)

Игор Бурић (*Дневник*)

(Све три наведене критике су део пројекта „Критичарски караван“ Удружења позоришних критичара и театролога под покровитељством Министарства културе.)

WRITER

ALEKSANDAR POPOVIĆ (1929–1996)

Graduated from the Third Male Grammar School – this is when he was drawn into communist and left-wing ideas. As a senior, during the Cominform, he was taken to Goli Otok where he spent five years. He talked about those years very rarely, but we incorporated them into his literary work. After returning from prison, he held different positions, as a painter, a road-maker, a builder, a zincograph, a glass-maker, and others, all while being spied on by the regime.

In 1950, he accepted the invitation from Duško Radović and Radio Belgrade to write radio dramas for children. His first title, a crime novel *A Murder in the Triangle*, was published in 1959. He was a freelance artist until his death. He wrote mostly comedies and satires, but he was successful in other genres as well, so his oeuvre is rich with children's dramas and screenplays for TV shows and dramas.

Plays based on his dramas were staged by almost every theater in Serbia. His dramatic work has left a huge mark not only in the history of Serbian literature but in the history of Serbian theater as well because the stage plays were the essence of his art. He has received numerous awards: Extraordinary Sterija's Award in 1965, Sterija's Award in 1967, 1990, 1991, and 1994, Sterija Award for Merit in 1969, Večernje Novosti Award in 1985, 1991, and 1995, the Theatre Meetings of the B&H Theaters Award in 1989, Joakim Vujić Statuette in 1991, Award for the Best Post-War Drama in 1993, Joakim Vujić Meetings Award in 1993, the Zemun Fest Award in 1994, and the Person of the Year Award in 1996.

DIRECTOR

BRANISLAV MIĆUNOVIĆ (PODGORICA, 1952)

He is a theater director and a long-term professor of acting at the Faculty of Dramatic Arts in Belgrade and the Faculty of Dramatic Arts in Cetinje.

He is a member of several Academies of Sciences and Arts and an honorary Ph.D. of several universities.

Prof. Mićunović mainly directed the works of contemporary authors: Aleksandar Popović, Velimir Lukić, Ljubomir Simović, Veljko Radović, Jordan Plevneš, Goran Stefanovski, Ivo Brešan, Gordana Mihić, Borislav Pekić, Mirko Kovač... but also world classics – Njegoš, Ibsen, Chekhov – in the Montenegrin National Theater in Podgorica, the Yugoslav Drama Theater and the Belgrade Drama Theater in Belgrade; The Serbian National Theater in Novi Sad, the Croatian National Theater in Rijeka, the National Theater in Tuzla, the National Theater in Niš, the Zvezdara Theater in Belgrade, the Bar Chronicle festival, the Student Cultural Center in Belgrade.

His shows were performed in the selections of Yugoslav and international festivals – Festival MESS, Sarajevo; Ex Ponto, Ljubljana; Sterija's Theater, Novi Sad; Festival of Festivals, Zemun; Joakim Vujić Encounters; Comedy Days, Jagodina; City Theater Budva; Ohrid Summer; Festival Without Translation, Užice; Gaveline Evenings, Zagreb; Sarajevo Winter; Festival of Small Scenes, Strumica; Bar Chronicle; Festival Iberoamericano del Teatro, Bogotá; International Istanbul Theater Festival; International Festival Balkan Theater Space, Saint Petersburg.

In 1997, he was elected director of the renovated Montenegrin National Theater. On May 25 of the same year, the new building of the Montenegrin National Theater was opened under his direction of Njegoš's "The Mountain Wreath".

He was awarded the most important professional and social awards: Steria's award for directing; Grand Prix for directing at the Festival of Festivals; Award for directing "Joakim Vujić" (1983 and 1993); Award for directing "Jovan Putnik"; Grand Prize of the Montenegrin National Theatre; Award for directing at the Festival of the Balkan Cultural Space "Theatre at the Crossroads"; "Veljko Mandić" award for contribution to theater culture in Montenegro; Awards of the Mihaj Eminescu International Academy for theater creation; Order of Danica Hrvatska with the image of Marko Marulić, for special achievements in culture. The University of Belgrade, the University of Novi Sad, and the Chamber of Commerce of Serbia awarded him the "Captain Miša Anastasijević" Charter for cross-border cooperation and the extended hand of friendship. He is also the winner of the "Golden Apple" International Award in the Republic of Macedonia (2008).

He is the winner of the December award of the capital city of Podgorica; the Awards of the city of Nikšić – September 18; Charter "St. Petar Cetinjski" – Montenegrin capital Cetinje; Medals of St. Tripuna of the Diocese of Kotor, for promoting ecumenical dialogue. He is the winner of the highest national recognition of Montenegro – the Thirteenth of July Award.

Branislav Mićunović was elected Minister of Culture of Montenegro in three mandates: 2008, 2010, and 2012. From 2014 to 2019 he was the plenipotentiary and extraordinary ambassador of Montenegro in the Republic of Serbia.

REVIEWS

Even when Aleksandar Popović's plays have no references and open allusions to contemporary social topics, we are still surprised by their modernity and importance. This is exactly the case with one of his most enigmatic and least staged pieces, Night-Scented Stock. However, this Niš-based performance only partially relies on one of the crucial characteristics of Popović's literary style – the writer's use of language. There is no doubt that in the language of the writer's dramatic heroes – no matter how unusual that language might be – we will always rec-

ognize our mentality and our nature, and that is why local history and thick layers of accumulated national complexes, fears and frustrations, speak through them.

However, the director Branislav Mićunović and the playwright Dejan Petković find the basis for a stage story about the present world moment and our increasingly displaced reality, but also about our destiny in madness, precisely in the strangeness, and genre indeterminacy of *Night-Scented Stock*, in its strange characters for whom we are not always sure who and what they represent.

(...) Mićunović's direction is based on a theatricalization which – through the scenography and costumes – at the same time suggests the apocalyptic disintegration of the outer and inner world of the dramatic heroes and their levitating position between life and death. Mićunović builds a picture of a destroyed universe on the ruins of a world, carefully, while being focused on acting, from voices and bodies, from music and sounds as a stimulus. In that picture, we will recognize the actors' disorientation, but also their desperate need to remain a part of history.

With Mićunović, we recognize the Macbethian atmosphere; he refers to Hamlet's dilemmas of one of the actors; he brings to the stage Shakespeare's judges who define and comment on the character of our lives, but also suggests the Beckettian absurdity of those condemned to last in a world that belongs equally to the living and the dead.

(...) The performance by the Niš ensemble, with actors of all generations, indicates the dedication of the director's work with the actors, but also the readiness of the actresses and actors to engage in various theatrical research in the future.

Aleksandar Milosavljević (*Radio Belgrade 2*)

THE ARCHETYPICAL DISSOCIATION OF REALITY

(...) *Night-Scented Stock* is hard to find even in print, let alone on theater stages. Thanks to the literary and scientific research work of Dejan Petković, who was also the playwright of the play, *Night-Scented Stock* is now a part of the repertoire of the National Theater Niš, directed by Branislav Mićunović. Written as "an auspicious stage performance in three strokes" that "comes true in a dream", in the late part of Popović's

oeuvre, which was also marked by disappointment due to the circumstances of the 90s, *Night-Scented Stock* could, at first glance, be characterized as a completely atypical drama by this author. There is no clear context and motivation for the characters, and the relationships are "irregular", broken within themselves and between everyone... The dramatic plot, if it exists, is scattered over a series of broken elements that concern the life of a family, its disintegration, the disintegration of its property, and – what do you know! – of underground life, i.e. the forces that govern mortals above hell, for example, into which everyone will certainly perish, because there is no heaven and the one who rules it, except as in the curse "Prepare to meet thy God!", behind which the devil lurks.

(...) The performance in Niš subtly and in a ritualized aesthetic way introduces us, or rather seduces us, to surrender to it and recognize the desire in ourselves. It mesmerizes us both musically and artistically and makes us lose track of reality. Composer Irena Popović Dragović expertly composes rhythmic and repetitive music reminiscent of children's songs, in the director's choreographic stylization of the choir that is attractively performed to grow from childish naïve to erotically sensual. The reduced color of Tatjana Radišić's costumes – black – and their form: simple men's cloth, sweaters, and suits, dresses with straps similar to nightgowns, which reveal the whiteness of the skin on the shoulders, arms, and legs during the dance, also reveal the eternal form of masculine and feminine energy. This is all the liveliness of a black and white couple. Using the space in the orchestra pit on the stage in Niš, taking the first row and scattering around the audience, the scenography of the director Branislav Mićunović comes in several layers. It is created to make the scene look empty, cleaned, opened in depth with a series of light portals and shaded parts through which the *mise-en-scène* gets the effect of a camera obscura, the dimension of movement into the depth, through a tunnel, is a procedure that further visually refines and profiles the play in the style of its elegantly reduced costumes evening suits at a party in the middle of nowhere, with no tables or beds. (...)

Igor Burić (*Dnevnik*)

(All three reviews are a part of the project "Critical Caravan" by the Association of Theatre Critics and Theatrolgists under the patronage of the Ministry of Culture)